

2010

Ο ΧΡΥΣΟΣ ΑΙΩΝΑΣ (5ος αιώνας π.Χ)

Τερεζάκη Χρύσα
Μιχαήλ Μαρία
Κουφού Κωνσταντίνα

Ο «χρυσός» αιώνας 5^{ος} αιώνας π.Χ

⇒ Η ΑΘΗΝΑ ΓΙΝΕΤΑΙ Η ΠΙΟ ΙΣΧΥΡΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΗ

⇒ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΑΘΗΝΑ

⇒ Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΖΩΗ ΣΤΗΝ ΚΛΑΣΙΚΉ ΑΘΗΝΑ

⇒ ΤΑ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΤΟΥ
«ΧΡΥΣΟΥ ΑΙΩΝΑ» (500-400 π.Χ)

⇒ Η ΑΘΗΝΑ ΓΙΝΕΤΑΙ «ΣΧΟΛΕΙΟ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ»

⇒ ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ

Συμμαχία!
Συμμαχία!

Μ' αυτό Ίωνα δεν
ήταν συμμαχία.
Ήταν ΗΓΕΜΟΝΙΑ!

Η ΑΘΗΝΑ ΓΙΝΕΤΑΙ Η ΠΙΟ ΙΣΧΥΡΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΗ

Το τέλος των
αμυντικών
πολέμων

Μετά την μάχη των Πλαταιών ουσιαστικά τελειώνουν **οι αμυντικοί πόλεμοι** των Ελλήνων κατά των Περσών. Όμως οι Πέρσες είχαν παραμείνει σε αρκετές **θέσεις κλειδιά** του ελληνικού χώρου όπως ήταν τα παράλια της Μ. Ασίας, ορισμένα σημεία της παραλίας που απλώνεται από το Βυζάντιο ως τη Μακεδονία και κάποια νησιά του Αιγαίου.

Ίδρυση της
Αθηναϊκής
συμμαχίας

Για να αντιμετωπίσουν καλύτερα αυτή την κατάσταση, πολλές πόλεις **ενώθηκαν** και συνεργάστηκαν για τον κοινό σκοπό. Η Σπάρτη δεν επιθυμούσε να συμμετέχει και αποτραβήχτηκε στον κλειστό τρόπο ζωής της. Έτσι δημιουργήθηκε μια **συμμαχία** με αρχηγό την Αθήνα. Γι' αυτό και ονομάστηκε **αθηναϊκή συμμαχία**.

Αθηναϊκή
ηγεμονία

Κι ενώ όλες οι πόλεις-κράτη ήταν ισότιμα μέλη, στην πραγματικότητα τα πάντα ρύθμιζε η Αθήνα. Κάθε πόλη μέλος της συμμαχίας πρόσφερε στο κοινό ταμείο, που βρισκόταν στη Δήλο, πλοία ή χρήματα. Σ' αυτό το διάστημα η Αθήνα έγινε μεγάλη ναυτική δύναμη. Χαρακτηριστικό πολεμικό πλοίο της εποχής ήταν η τριήρης. (πηγή 1)

Ανάγλυφο, στο οποίο διασώζεται τμήμα αθηναϊκής τριήρους
(γύρω στο 400π.Χ)

Στα χρόνια του Περικλή αποφασίστηκε η μεταφορά το τη Δήλο στην Αθήνα- το φθινόπωρο του 454πΧ. Αυτό οι Αθηναίοι να διαχειρίζονται τα χρήματα ανεξέλεγκτα αυταρχική συμπεριφορά απέναντι στους συμμάχους. Η Α τον τρόπο **μεταβάλλεται σε αθηναϊκή ηγεμονία**. Οι σύμμαχοι με τον καιρό έχασαν την εμπιστοσύνη τους απέναντι στην Αθήνα αφού ένιωθαν ότι δεν ήταν πια ισότιμα μέλη.

Ωστόσο άρχισαν να κλονίζονται και οι φιλικές σχέσεις μεταξύ Αθήνας και Σπάρτης. (πηγή 2)

Δραστηριότητες

Παρατήρησε το χάρτη και το υπόμνημά του. Μετά γράψε μερικές πόλεις-κράτη που ενώθηκαν στην Αθηναϊκή συμμαχία

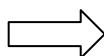
Χάρτης με τις πόλεις- μέλη της Αθηναϊκής συμμαχίας

Πόλεις-Κράτη

Ο δικός σου τόπος ανήκε στην Αθηναϊκή συμμαχία;

☐

Σχέδιο Εργασίας

«Εν τη ενώσει... η ισχύς...»

- Υπάρχουν στις μέρες μας ενώσεις-συμμαχίες κρατών; Τι σκοπό εξυπηρετούν σήμερα;

- Η χώρα στην οποία ζείτε, ανήκει σε κάποια ένωση; Αν ναι, γράψτε εδώ το όνομά της:

Υπάρχουν στην τάξη σας παιδιά από άλλες **χώρες της ίδιας ένωσης**; **Αν υπάρχουν , κάντε την ακόλουθη δοκιμή:**

Γράψτε ο καθένας μόνος του και κρυφά από τους άλλους σε ένα χαρτάκι πέντε από τα αγαπημένα παραμύθια που άκουγε όταν ήταν μικρότερος, και ύστερα ανακοινώστε τα καθένας με τη σειρά του. Τι παρατηρείτε;

- Τι σημαίνει το «εν τη ενώσει η ισχύς» που έλεγαν οι αρχαίοι; Πείτε τη γνώμη σας.

Πηγή 1

«Η τριήρης ήταν ένα πανίσχυρο πολεμικό πλοίο, με τρεις σειρές κουπιά και πανί. Οι πρώτες τριήρεις γαυπηγήθηκαν στο τέλος του 8^{ου} αιώνα στην Κόρινθο ή τη Σάμο, από τον Κορίνθιο Αμεινοκλή. Η τελειοποίησή τους όμως οφείλεται στους Αθηναίους. Τόσο περήφανοι ένοιωθαν οι Αθηναίοι για τις τριήρεις που κατασκεύαζαν, ώστε όταν τους ρωτούσαν από ποιο μέρος είναι, απαντούσαν «από κει που φτιάχνονται οι πιο όμορφες τριήρεις». Πράγματι οι τριήρεις ήταν όμορφα καράβια, βαμμένα και διακοσμημένα με διάφορα χρώματα: πράσινο, καφέ, άσπρο, μπλε, κόκκινο, κίτρινο, βύσσινι. Είχε μήκος 35 περίπου μέτρα και πλάτος 5,5 μέτρα. Είχε 170 κουπιά, από 85 σε κάθε πλευρά, τοποθετημένα σε τρεις σειρές, τη μια πάνω στην άλλη. Σε κάθε κουπί αντιστοιχούσε ένας κωπηλάτης. Οι κωπηλάτες χωρίζονταν σε τρεις κατηγορίες, ανάλογα με τη θέση τους: Θρανίτες, Ζυγίτες και Θαλαμίτες»
Φάκελος Μελίνα «Αρχαία Ελληνική Ναυσιπλοΐα»

➡ Με τη βοήθεια της παραπάνω πηγής δικαιολόγησε γιατί το πλοίο αυτό ονομάστηκε τριήρης;

Σχέδιο εργασίας

Η ζωή του Έλληνα από τα αρχαία χρόνια μέχρι σήμερα ήταν στενά δεμένη με το πλοίο και τη θάλασσα και η σχέση του αυτή εκφράστηκε στην τέχνη. Με κίνητρο τα παραπάνω χωριστείτε σε ομάδες και:

- ✓ Συγκεντρώστε στην τάξη σας λογοτεχνικά κείμενα, ποιήματα, μύθους που έχουν ως θέμα τους τη θάλασσα
- ✓ Φωτογραφίες σύγχρονων εικαστικών έργων και μελοποιημένα τραγούδια
- ✓ Δημιουργήστε ένα λεύκωμα με γραμματόσημα, τηλεκάρτες καρτ- ποστάλ που απεικονίζουν καράβια ή θαλάσσιες περιοχές της πατρίδας μας
- ✓ Αν θέλετε μπορείτε να οργανώσετε μια επίσκεψη στο κοντινότερο Ναυτικό Μουσείο της περιοχής σας ή σ' ένα καρνάγιο, αν ζείτε σε παραθαλάσσια περιοχή

Πηγή 2

Η παρακάτω πηγή 2 που θα συναντήσεις θα σε βοηθήσει να καταλάβεις κάποιους απ' τους λόγους που οδήγησαν σ' αυτή την εχθρότητα:

Οι Λακεδαιμόνιοι, επειδή ο πόλεμος με τους πολιορκημένους στην Ιθώμη τραβούσε σε μάκρος, ζήτησαν βοήθεια κι από άλλους συμμάχους τους και από τους Αθηναίους. Κι αυτοί έφτασαν με αρκετό στρατό και αργηγό τον Κίμωνα ...Και τότε, σ' αυτή την εκστρατεία, έγινε για πρώτη φορά φανερή η εχθρότητα ανάμεσα στους Αθηναίους και τους Σπαρτιάτες...Αρχισαν να φοβούνται την τόλμη και την προοδευτικότητα των Αθηναίων και ακόμα σκέφτηκαν ότι, αφού δεν ανήκαν στην ίδια φυλή μ' αυτούς, θα μπορούσαν αν έμεναν κι άλλο, να πειστούν από τους πολιορκημένους στην Ιθώμη και ν' αλλάξουν παράταξη. Έτσι έδιωξαν μόνο αυτούς απ' όλους του συμμάχους χωρία βέβαια να φανερώσουν τους φόβους τους, αλλά προβάλλοντας τη δικαιολογία ότι δεν τους χρειάζονταν πια. Οι Αθηναίοι... αυτό το θεώρησαν μεγάλη προσβολή και δεν ανέχτηκαν να το πάθουν από τους Λακεδαιμόνιους. Αμέσως λοιπόν μόλις γύρισαν αποχώρισαν από την κοινή συμμαχία εναντίον των Μήδων και συμμαχήσαν με τους Αργείους, που ήταν εχθροί των Λακεδαιμονίων.

Θουκιδίδης, «Περικλέους Επιτάφιος»

Ποιος είναι ο συγγραφέας του κειμένου; Που και πότε έζησε;.....

Μπορείς να γράψεις τους λόγους που οδήγησαν στην εχθρότητα μεταξύ Αθήνας και Σπάρτης;.....

Βιάζομαι να πάω
στην εκκλησία του
δήμου Χαρίκλεια,
για να ψηφίσουμε
ένα καινούριο
νόμο...

Κι εγώ βιάζομαι να
πάω σήμερα στην
εκκλησία. Είναι η
μεγάλη γιορτή του
Ευαγγελισμού...

ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΑΘΗΝΑ

Η ειρήνη που επικράτησε μετά τους Περσικούς πολέμους (445π.Χ.) ήταν πολύτιμη για την Ελλάδα και ιδιαίτερα για την Αθήνα. Στα χρόνια αυτά η Αθήνα έφτασε στη μεγάλη της ακμή. Η περίοδος αυτή ονομάστηκε «Χρυσός αιώνας». Η μεγάλη ανάπτυξη οφείλεται από τη μια στην προσωπικότητα του Περικλή και από την άλλη στη γέννηση της δημοκρατίας στην πόλη της Αθήνας.

Στα χρόνια του Περικλή, η εξουσία της πόλης πέρασε ολοκληρωτικά στα χέρια του λαού. Οι πολίτες ήταν υπεύθυνοι για την πιστή τήρηση των νόμων. Βασικό χαρακτηριστικό του δημοκρατικού πολιτεύματος είναι η ελευθερία που προσδιορίζεται από το νόμο και η αξιοπρέπεια του Αθηναίου πολίτη. (πηγή 1)

Όλοι οι Αθηναίοι πολίτες που είχαν πλήρη πολιτικά δικαιώματα, συγκροτούσαν την **Εκκλησία του Δήμου**. Ήταν ένα σπουδαίο σώμα, όπου οι πολίτες συνεδρίαζαν και έπαιρναν αποφάσεις για σημαντικά θέματα που αφορούσαν την πόλη. Η Εκκλησία του Δήμου είχε σπουδαίες δικαιοδοσίες.:

- Ψήφισε τους νόμους.
- Αποφάσισε για κήρυξη πολέμου ή για σύναψη ειρήνης.
- Εξέλεγε ορισμένους άρχοντες.
- Καθόριζε την εξωτερική και αμυντική πολιτική του αθηναϊκού κράτους.

Η βουλή των πεντακοσίων ήταν το σώμα των αντιπροσώπων του λαού που συμμετείχε στη διακυβέρνηση του κράτους. Τον 5^ο π.χ. αι. οι Αθηναίοι πολίτες ήταν χωρισμένοι σε δέκα φυλές. Οι πεντακόσιοι βουλευτές (πενήντα από κάθε φυλή) κληρώνονταν για ένα χρόνο. Έργο των βουλευτών ήταν η προετοιμασία όλων των θεμάτων που επρόκειτο να συζητηθούν στην εκκλησία του δήμου.

Σύμφωνα με το πολίτευμα της αρχαίας Αθήνας, όλοι οι κάτοικοι χωρίζονταν ανάλογα με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους, σε τρεις τάξεις: α) **Αθηναίοι πολίτες** θεωρούνταν οι πολίτες που είχαν Αθηναίους και τους δυο γονείς τους. β) **Μέτοικοι** ονομάζονταν οι ελεύθεροι έλληνες ή οι ξένοι που είχαν εγκατασταθεί στην Αττική. Δεν είχαν πολιτικά δικαιώματα γ) **Οι δούλοι** στην αρχαία Αθήνα, όπως και σε άλλες πόλεις, ανήκαν στην κατώτερη τάξη.

Χρυσός αιώνας

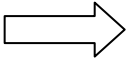
Χαρακτηριστικά του
δημοκρατικού
πολιτεύματος

Η εκκλησία του
δήμου

Η βουλή των
πεντακοσίων

Κοινωνικές τάξεις

Χθες και σήμερα

Συζητήστε στην τάξη σας για την εκκλησία στην αρχαία Αθήνα και την εκκλησία σήμερα.

Από πόσους βουλευτές απαρτίζεται σήμερα η Βουλή των Ελλήνων;

.....
Για πόσο χρονικό διάστημα εκλέγονται σήμερα οι βουλευτές;

.....
Μια Ελληνίδα μπορεί σήμερα να εκλεγεί βουλευτής;

.....

Διάβασε την παρακάτω πηγή και γράψε σε μια παράγραφο για τις σχέσεις των πολιτών στην Αρχαία Αθήνα. Μπορεί αυτή η συμπεριφορά να βοηθήσει στην πρόοδο μιας κοινωνίας;

Πηγή 1

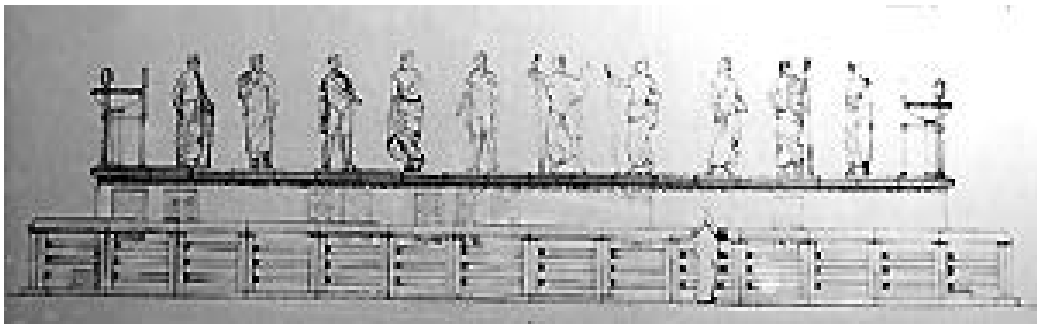
«... Ζούμε ως ελεύθεροι πολίτες και ως προς τις σχέσεις μας την πολιτεία, αλλά και απαλλαγμένοι από τη μεταξύ μας υποψία στις καθημερινές επαγγελματικές μας ασχολίες, χωρίς να οργιζόμαστε εναντίον του γείτονά μας, αν κάνει κάτι από ευχαρίστηση του, και χωρίς να προσθέτουμε στην όψη μας σκυθρωπότητα, που δεν βλάπτει τους άλλους, αλλά τους προκαλεί λύπη.... στη δημόσια ζωή δεν παραβαίνουμε τους νόμους κυρίως από σεβασμό, με την υπακοή μας και στους άρχοντες, που βρίσκονται κάθε φορά στην εξουσία, και στους νόμους, και κυρίως σ' αυτούς που θεσπίζονται για την προστασία των αδικουμένων και σ' αυτούς που, ενώ είναι άγραφοι, συνεπάγονται για τους παραβάτες αναμφισβήτητη ντροπή.»

Θουκυδίδης, Περικλέους Επιτάφιος.

.....
.....
.....
.....

Η παρακάτω φωτογραφία με τα αγάλματα παριστάνει τους δέκα Επώνυμους μυθικούς ήρωες, από τους οποίους πήρε το όνομά της καθεμιά από τις φυλές των Αθηναίων. Στη βάση των αγαλμάτων οι Αθηναίοι τοποθετούσαν τις ανακοινώσεις τους.

Παρατήρησε κι αντιστοίχισε:

Επώνυμος ήρωας

Όνομα φυλής

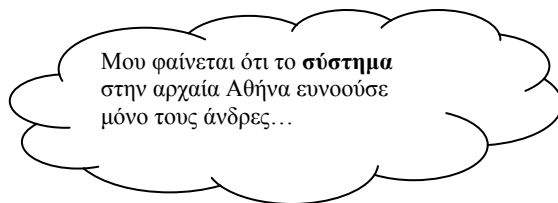
Αιγεύς
Ιπποθόων
Αντίοχος
Αίας
Λεώς
Οινεύς
Ακάμας
Κέκροψ
Πανδίων

Αιγής
Ιπποθωντίς
Αντιοχίς
Αιαντίς
Λεοντίς
Οινηίς
Ακαμαντίς
Κεκροπίς
Πανδιονίς

«Καλλίας: Η πολιτεία καλεί για στρατιωτική υπηρεσία εκατό μέλη από κάθε φυλή. Πρέπει να σπεύσω στους Επώνυμους για να διαβάσω τον κατάλογο που έχει αναρτηθεί κάτω απ' τον ανδριάντα του Πανδίονα. μήπως και έχει γραμμένο το όνομά μου.»

Πώς ονομαζόταν η φυλή στην οποία ανήκε ο Καλλίας;

.....

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΖΩΗ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΑΘΗΝΑ

Θα ξέρεις βέβαια ότι και οι άνθρωποι που έζησαν πριν από εμάς ήταν άνθρωποι με τις ίδιες ή ανάλογες ανάγκες, συνήθειες ιδέες και τρόπους ζωής. Έτσι λοιπόν και η πόλη της Αθήνας στην κλασική εποχή είναι μια πόλη γεμάτη ζωή και κίνηση.

αρχαία
Αγορά

Οι άνθρωποι που κατοικούσαν στους αγροτικούς δήμους καλλιεργούσαν τα χωράφια τους και μετέφεραν τα προϊόντα των περιβολιών τους όπως λαχανικά, φρούτα, λάδι και κρασί στο χώρο της αρχαίας Αγοράς. Εκεί ζούσαν και εργάζονταν όλοι οι τεχνίτες της Αθήνας. Εδώ μαζεύονταν καθημερινά οι Αθηναίοι για να συζητήσουν πολιτικά θέματα, να κάνουν εμπόριο, να ψυχαγωγηθούν και να γυμναστούν. Παράλληλα σ' αυτό το χώρο χτίστηκαν λαμπρά οικοδομήματα για να στεγάσουν τις δημόσιες λειτουργίες της πόλης. Η Αγορά της Αρχαίας Αθήνας ήταν η «ψυχή» της πόλης.

οι ασχολίες
των ανδρών

Μέσα στην οικογένεια ο ρόλος του κάθε μέλους ήταν καθορισμένος. Οι άνδρες ασχολούνταν με τις εργασίες τους και συμμετείχαν στη δημόσια ζωή της πόλης όπως στην εκκλησία του Δήμου, στη βουλή και στα δικαστήρια. Μια από τις συνηθισμένες διασκέδασεις των ανδρών ήταν τα περίφημα «συμπόσια». Γενικά οι άνδρες περνούσαν τις περισσότερες ώρες της ημέρας έξω απ' το σπίτι.

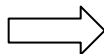
η καθημερινή
ζωή της
γυναίκας

Αντίθετα με τους άνδρες οι γυναίκες ήταν πολύ περιορισμένες. Η καθημερινή τους απασχόληση ήταν η φροντίδα του σπιτιού και η ανατροφή των παιδιών. Δεν είχαν το δικαίωμα να μορφώνονται και έβγαιναν από το σπίτι τους σε σπάνιες περιπτώσεις, όπως σε ορισμένες δημόσιες γιορτές. (πηγή 1)

η εκπαίδευση
των παιδιών

Τα αγόρια όταν γίνονταν 7 χρονών πήγαιναν σχολείο. Βασικά τους μαθήματα ήταν ανάγνωση, γραφή και αριθμητική. Μάθαιναν ακόμα μουσική και η άσκηση του σώματος γινόταν στα γυμναστήρια. Εκτός απ' το σχολείο, το παιχνίδι παίζει σημαντικό ρόλο στην καθημερινή τους ζωή.

Ερωτήσεις- Δραστηριότητες

Συζήτησε με τους συμμαθητές σου, τι εννοεί η Μαρία με τη λέξη «σύστημα»; Μετά να συγκρίνεις τη θέση της γυναίκας στην αρχαία Αθήνα με τη θέση της γυναίκας στην αρχαία Σπάρτη και την σύγχρονη εποχή.

Πηγή 1

«Φιλτάτε Νικάνδρε χαίρε και έρρωσο,
λυπάμαι πάρα πολύ, που φύγατε με την οικογένειά σου από την Αθήνα. Σου υπόσχομαι να σου γράψω και να
σου περιγράψω όσα συμβαίνουν και έτσι να αισθάνεσαι ότι είμαστε πάντα κοντά και πάντα φίλοι.

Όπως ξέρεις εφέτος γίνομαι 15 χρονών και οι γονείς μου μου υποσχέθηκαν ότι θα με πάρουν μαζί τους στην Ελευσίνα. Ο πατέρας μου είναι Μύστης από πολλά χρόνια. Είμαι πανευτυχής! Θα μνησθώ στα Ελευσίνα Μυστήρια". Ε να τόσο σπουδαίο ότι μπορούν να μνησθούν άνδρες, γυναίκες, παιδιά ακόμα και σκλάβοι. Περιμένω με τόση αγωνία, όλο τον χρόνο περιμένω! Δεν θα χάσω ούτε στιγμή από τις τελετές. Θα σου τα γράψω όλα, κάθε βράδυ θα σου περιγράψω τα γεγονότα της κάθε ημέρας. Έτσι θα συμμετέχεις και εσύ σε αυτές τις τόσο σπουδαίες για μένα ώρες...

...Η πομπή ξεκίνησε για την Αθήνα. Οι ιέρειες και οι προύχοντες πάνω σε άμαξες, οι περισσότεροι όμως με τα πόδια. Οι έφηβοι όπως εγώ ήταν ντυμένοι στα μαύρα. Η πομπή έφθασε στη λίμνη των Ρειτών όπου τους συνάντησαν οι κάτοικοι της πόλης. Με επικεφαλής τους ιερείς η πομπή συνέχισε προς το Ελευσίνιο της Αθήνας.

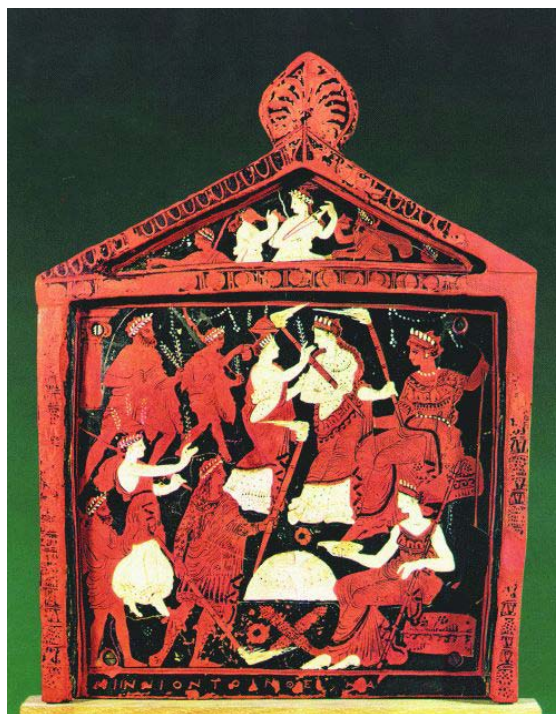
Όλη η οικογένεια ήμασταν στο Ελευσίνιο και τους περιμέναμε. Οι ιερείς τοποθέτησαν μέσα στο ναό τα ιερά σκεύη. Εκεί φυλάσσονται ως την ώρα που αύριο θα αρχίσουν οι γιορτές που κρατούν 9 ημέρες»

(Οι πληροφορίες αναφέρονται στον 4^ο π.χ. αι - Εκπαιδευτικό Υλικό του Προγράμματος ΜΕΛΙΝΑ με τίτλο: «Φύλλατε Νίκανδρε έγινα Μύστης»).

- ✓ Γράψτε ένα δικό σας κείμενο παρόμοιο με εκείνο του παιδιού που έγινε μύστης, που να αναφέρεται σε λιτανεία ή τελετουργία της δικής σας εποχής (επιτάφιος, λιτανεία εικόνας τοπικού πολιούχου, παρέλασης, κλπ).

[illegible]

Πήλινος πίνακας 5^{ου} π.χ αι, από τον ελευσινιακό κύκλο λατρείας.

Σχέδιο εργασίας

Μια μέρα στην αρχαία αγορά των Αθηνών

- ✓ Χωριστείτε σε ομάδες και διαλέξτε έναν ρόλο που σας αρέσει (για να ετοιμάσετε ένα θεατρικό παιχνίδι από τη ζωή στην αρχαία αγορά των Αθηνών).
- ✓ Με βάση τους ρόλους που επιλέξατε, κάθε ομάδα ετοιμάζει μια ιστορία με τη δική της φαντασία και την παρουσιάζει στην τάξη της.
- ✓ Αν θέλετε μπορείτε να ετοιμάσετε το χώρο της τάξης σας με υφάσματα και απλά υλικά πριν ξεκινήσετε το παιχνίδι σας. Μπορείτε να ξεκινήσετε κι αλλιώς, δηλ. από την ιστορία που θα σας «ταξιδέψει» και ύστερα να μοιράσετε τους ρόλους σας.

-Βλέπεις που ζω Χαρίκλεια;
Στην Αθήνα του «χρυσού»
αιώνα, την πόλη με το
γαλάζιο ουρανό και το
ανάλαφρο αεράκι. Την πόλη
των μεγάλων έργων της
Ακρόπολης και των υψηλών
ιδεών του Σωκράτη!

ΤΑ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΥ ΑΙΩΝΑ - Μέρος Α

-Ναι Ίωνα!

Ανοικοδόμηση
της πόλης

Οι πόλεμοι των Ελλήνων με τους Πέρσες είχαν σαν αποτέλεσμα να καταστραφούν τα αρχαία ιερά που βρίσκονταν στην Αττική και στο βράχο της Ακρόπολης. Έτσι μετά το τέλος των εχθροπραξιών, στα μέσα του 5^{ου} π.χ αι. ο Περικλής, μεγάλος πολιτικός της Αθήνας, ονειρεύτηκε να ξαναχτιστεί η πόλη του λαμπρότερη από πριν και να γίνει μεγάλη στρατιωτική και οικονομική δύναμη. Από ευγνωμοσύνη στους θεούς, που βοήθησαν για τη νίκη των Ελλήνων, άρχισαν να γίνονται στην Αττική αλλά και σε άλλες περιοχές του ελλαδικού χώρου, σπουδαία μνημεία και λαμπρά έργα τέχνης. Για τα έργα αυτά, που ποτέ κανείς δεν κατάφερε να τα ξεπεράσει, κι ονομάστηκαν κλασικά, ξοδεύτηκαν πολλά χρήματα. Για το λόγο αυτό, αργότερα, ο Περικλής κατηγορήθηκε από τις συμμαχικές πόλεις, ότι καταχράστηκε το ταμείο της συμμαχίας.

Έργα της
Ακρόπολης

Τέτοια έργα ήταν: τα Προπύλαια, το Ερέχθειο, ο ναός της Αθηνάς Νίκης και ο Παρθενώνας. Χτίστηκαν μάλιστα, πάνω στην Ακρόπολη, με τρόπο ώστε να ακολουθούν συγκεκριμένο πολεοδομικό σχέδιο. Γεγονός που μέχρι τότε δεν ίσχυε για το κτίσιμο των σπιτιών στην υπόλοιπη Αθήνα.

Παρθενώνας

Το δημιούργημα που ξεχώριζε περισσότερο απ' όλα τα άλλα, ήταν ο Παρθενώνας.. Είχε σχεδιαστεί από τους αρχιτέκτονες Ικτίνο και Καλλικράτη, προς τιμήν της θεάς Αθηνάς, προστάτιδας και αρχηγού της πόλης. Μέσα στο ναό, υπήρχε το τεράστιο χρυσελεφάντινο άγαλμα της θεάς, φτιαγμένο από το μεγάλο γλύπτη Φειδία. Ο Ικτίνος και ο Καλλικράτης συνεργάστηκαν στενά με το Φειδία, και προχώρησαν σε πολύ νέες και τολμηρές ιδέες για την εποχή τους. Συνθέσανε διαφορετικά στοιχεία της ελληνικής αρχιτεκτονικής, με έμπνευση και σοφία, κι έφτιαξαν το λαμπρότερο έργο όλων των εποχών, τον Παρθενώνα.

Πως καταλαβαίνετε τον όρο πολεοδομικό σχέδιο; Συζητήστε στην τάξη σας αν η δική σας πόλη έχει πολεοδομικό σχέδιο.

Ο Παρθενών κατά τον 50 αιώνα Π.Χ. Άποψη από ανατολικά.
Πρόπλασμα σε κλίμακα 1:20 Εκτέλεση: Μητροπολιτικό
Μουσείο Νέας Υόρκης, Η.Π.Α.

(Εκπαιδευτικό Υλικό του Προγράμματος ΜΕΛΙΝΑ
με τίτλο «Αθήνα η Ακρόπολη»)

Ο Παρθενών είναι μοναδικός για τον γλυπτικό του πλούτο. Αριστούργημα εθεωρείτο το μέγα χρυσελεφάντινο άγαλμα της Αθηνάς Παρθένου, ύψους 13.5 μέτρων που δέσποζε στο εσωτερικό του ναού το άγαλμα περιέβαλλε μία διώροφη κιονοστοιχία από Δωρικούς κίονες που στήριζε τη στέγη με τα μαρμάρινα κεραμίδια.

Μικροί αρχιτέκτονες...

Πάρτε κι εσείς χαρτί και μολύβια και προσπαθήστε να φτιάξετε ένα σχέδιο του Παρθενώνα.

Σχέδιο εργασίας

Διαβάστε το άρθρο της εφημερίδας και συζητήστε:

- Για ποια ενέργεια γίνεται λόγος στην εφημερίδα; Νομίζετε ότι οι υπεύθυνοι του κράτους πράττουν σωστά; Γιατί;

Οι κατηγορίες που αποδόθηκαν για παραβίαση του νόμου περί αρχαιοτήτων, είναι σε βαθμό κακουργήματος και επισύρουν ιδιαίτερα αυστηρές ποινές που ανάλογα την περίπτωση προβλέπονται έως και ισόβια κάθειρξη!

Παραβιάσεις το δρόμο οδηγήθηκαν και στον

“Πρόκειται για μια καθαρή ληστεία του εθνικού μας πλούτου, τα αντικείμενα που είχαν μαζί τους τα άτομα αυτά ήταν πολύ προσεκτικά καθαρισμένα, ενώ και οι όποιες συγκολλήσεις είχαν γίνει, δείχνουν ότι έγιναν από κάποιον που πρέπει να είχε ιδιαίτερες γνώσεις”, δήλωσε ο κ. Αντώνης Βασιλάκης.

- Τι ξέρετε για τα «Ελγίνεια μάρμαρα»; Αναζητείστε πληροφορίες από εγκυκλοπαίδειες, το διαδίκτυο, κ.ά
- Πως νομίζετε συνδέονται οι πληροφορίες σας με το άρθρο της εφημερίδας που διαβάσατε;

Τα μάρμαρα του Παρθενώνα
«Τα παρακάτω γλυπτά παρουσιάζουν τρεις θεές που κάθονται με χάρη, και αποτελούσαν βασικό μέρος των γλυπτών του Παρθενώνα.» Σήμερα εκτίθενται στο Βρετανικό Μουσείο του Λονδίνου και είναι αντικείμενο θαυμασμού εκατομμυρίων ανθρώπων από ολόκληρο τον κόσμο.

Χωριστείτε σε δύο ομάδες και γράψτε δύο γράμματα προς διαφορετικούς παραλήπτες:

- Ένα, προς την Ελληνική κυβέρνηση, από την οποία θα ζητάτε να δραστηριοποιηθεί, για την επιστροφή των μαρμάρων στην Ελλάδα, προβάλλοντας τους λόγους που σας κάνουν να πιστεύετε ότι έχετε δίκιο. (Μην ξεχάσετε να ρωτήσετε αλλά και πιθανά να σκεφτείτε και να προτείνετε χώρο υποδοχής των μαρμάρων, σε περίπτωση που δεν έχει προβλεφθεί).
- Ένα προς την Αγγλική κυβέρνηση, στην οποία θα γνωστοποιείτε το αίτημά σας και θα ενημερώνετε για τους λόγους που αυτό σήμερα μπορεί να πραγματοποιηθεί.
- Ανακοινώστε τα γράμματά σας και τις σκέψεις σας στην εφημερίδα του σχολείου, και στην τοπική σας εφημερίδα

- Μπορείτε μάλιστα να ζητήσετε συνάντηση με το δήμαρχο της πόλης σας για να του παραδώσετε τις ώριμες σκέψεις σας.

ΤΑ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΥ ΑΙΩΝΑ- Μέρος Β

Γλυπτική

Στην Αθήνα εκτός από το Φειδία έζησαν και άλλοι μεγάλοι γλύπτες, όπως ο Μύρωνας και ο Πολύκλειτος, που δημιούργησαν πανέμορφα γλυπτά αγάλματα όπως «ο Δισκοβόλος του Μύωνα» και «ο Δορυφόρος του Πολυκλείτου», που διέφεραν πολύ από τους κούρους και τις κόρες της προηγούμενης εποχής (αρχαϊκής περιόδου).

Κάποια από αυτά σώζονται μέχρι τις μέρες μας, και φυλάσσονται σε μουσεία της χώρας μας ή και σε μουσεία του εξωτερικού. Πολλά όμως εκπληκτικά έργα που εμείς γνωρίζουμε πως κάποτε υπήρξαν, δυστυχώς δεν υπάρχουν πια. (πηγή 1, 2)

Ζωγραφική

Αλλά και μεγάλοι ζωγράφοι, έζησαν και δημιούργησαν στην Αθήνα την περίοδο αυτή. Ζωγράφιζαν συνήθως τους ναούς μέσα κι έξω, με φωτεινά χρώματα, που δυστυχώς οι εικόνες τους δεν έχουν σωθεί ως τις μέρες μας. Ευτυχώς, μια ιδέα από τη ζωγραφική αυτής της περιόδου μπορούμε να πάρουμε από τα αγγεία .

Αγγειοπλαστική

Τα αγγεία είχαν συνήθως παραστάσεις από μορφές θεών και μυθικών προσώπων, και ήταν ερυθρόμορφα.

Οι παναθηναϊκοί αμφορείς που σώθηκαν ως τις μέρες μας κι αποτελούν σπουδαία έργα τέχνης, είναι μεγάλα αγγεία που προσφέρονταν σαν έπαθλα στους νικητές των αγώνων κατά τη θρησκευτική γιορτή των μεγάλων Παναθηναίων. Οι νικητές, έπαιρναν τους αμφορείς γεμάτους με λάδι. Συνήθως από τη μια τους πλευρά είχαν την παράσταση της θεάς Αθηνάς με την πανοπλία της, κι από την άλλη είχαν παράσταση του αγωνίσματος για την βράβευση του οποίου προορίζονταν.

Μουσική

Αξίζει να σημειώσουμε πως και η μουσική με το θέατρο ήταν τέχνες που αναπτύχθηκαν πολύ εκείνη την εποχή, και μάλιστα, συνδέονταν μεταξύ τους.

Αφού τα παρατηρήσετε προσεκτικά τα δυο αγάλματα και με τη βοήθεια των πηγών-κειμένων που τα συνοδεύουν, συμπληρώστε την περίοδο που ανήκουν (αρχαϊκή, κλασική)

Πως είμαστε βέβαιοι για τα παρακάτω δύο αγάλματα, ότι υπήρξαν ;

.....
.....
.....

Πηγή 1

Ο Κροίσος, είναι ένας κούρος που φιλοξενείται στο εθνικό αρχαιολογικό μουσείο. Ο Κροίσος ήταν ένας νέος άνδρας που σκοτώθηκε στον πόλεμο, το 530 ή 520 π.χ. Επάνω στον τάφο του η οικογένειά του έστησε έναν Κούρο (αρ.5) για να θυμίζει πάντοτε την ομορφιά του νεκρού πολεμιστή. Ο κούρος τοποθετήθηκε σε μια βάση όπου υπήρχε χαραγμένη η επιγραφή: «Στάσου διαβάτη και κλάψε κοντά στον τάφο του νεκρού Κροίσου, που τον αφάνισε κάποτε ο μανιασμένος Άρης, όταν πολεμούσε ανάμεσα στους πρώτους»

(Εκπαιδευτικό υλικό του Προγράμματος ΜΕΛΙΝΑ-Εκπαίδευση και Πολιτισμός, με τίτλο «Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο: Συλλογή γλυπτών-Το χαμόγελο του Κούρου»)

Πηγή 2

Ο Πολύκλειτος, ονόμασε «Κανόνα» το άγαλμα του Αχιλλέα, γνωστό ως «Δορυφόρος». Σ' αυτό έδωσε το κλασικό ιδανικό της ανδρικής ομορφιάς ... που στηρίζεται σε λεπτότατες αναλογίες, σε σοφές αρμονικές κινήσεις και αντικινήσεις. Το χάλκινο αντίγραφο της εικόνας έγινε με βάση ρωμαϊκό αντίγραφο του χαμένου πρωτοτύπου. – Μόναχο, Γλυπτοθήκη- .

(Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, Κλασικός Ελληνισμός 2, σ.305)

Τι θα έλεγες
Χαρίκλεια για
θεατρικό παιχνίδι
με τίτλο «τα
αγάλματα»;

Και το ρωτάς; Έτοιμη
όλη η τάξη !!!

Πολλοί νεότεροι ζωγράφοι έχουν εμπνευστεί από την ελληνική μυθολογία και τον κόσμο της αρχαιότητας.. Παρατηρήστε τον πίνακα και σχολιάστε τι σας κάνει εντύπωση.

Μήπως μπορείτε να διακρίνετε στοιχεία από τον κόσμο της αρχαιότητας;.....

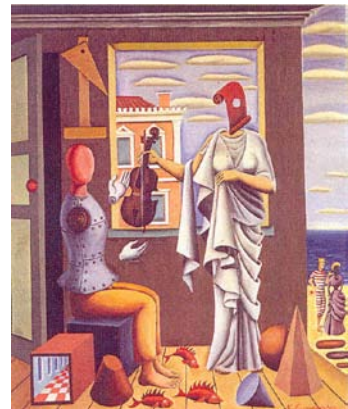
.....

Μετά βρείτε μέσα στον πίνακα αντικείμενα από την εποχή μας.

.....

Γράψτε το όνομα του ζωγράφου και τον τίτλο που έχει δώσει στο έργο του.

.....

Νίκος Εγγονόπουλος, ο ποιητής και η μούσα

Επισκεφτείτε το αρχαιολογικό μουσείο της περιοχής σας και θαυμάσετε τα έργα αυτής της περιόδου.

Η ΑΘΗΝΑ ΓΙΝΕΤΑΙ «ΣΧΟΛΕΙΟ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ»

Πνευματικό
κέντρο

Η πόλη της Αθήνας στα χρόνια της κλασικής εποχής ήταν το πνευματικό κέντρο της Ελλάδας. Γίνεται «Σχολείο της Ελλάδας» γιατί ήταν χώρος συγκέντρωσης φιλοσόφων, ιστορικών και ποιητών.

Στο χώρο της φιλοσοφίας ξεχωρίζουν κυρίως οι προσωπικότητες του **Σωκράτη**, του **Πλάτωνα** και του **Αριστοτέλη**. Οι φιλόσοφοι ασχολούνταν με τα προβλήματα που αφορούσαν τον ίδιο τον άνθρωπο.

Τον 5^ο αι. π.Χ. έζησαν στην Αθήνα δυο σπουδαίοι ιστορικοί, ο **Ηρόδοτος** και ο **Θουκυδίδης**.

Ιστορικοί

Ο Ηρόδοτος καταγόταν από την Αλικαρνασσό, έκανε πολλά ταξίδια και έζησε πολλά χρόνια στην Αθήνα. Έγραψε πρώτος για τους Περσικούς πολέμους κι ονομάστηκε «*πατέρας της ιστορίας*».

Ο Θουκυδίδης, σπουδαίος ιστορικός, καταγόταν από την Αθήνα και έγραψε για τον πελοποννησιακό πόλεμο. Δεν πρόλαβε όμως να τον ολοκληρώσει γιατί πέθανε. Ο Θουκυδίδης ήταν ο πρώτος ιστορικός που προσπάθησε να γράψει τα γεγονότα ακριβώς όπως έγιναν.

Θέατρο

Την εποχή του Περικλή έφτασε στη μεγάλη του ακμή και το θέατρο. Το αρχαίο θέατρο θεωρούνταν σχολείο της Ελλάδας, γι' αυτό το κράτος αναλάμβανε να πληρώνει το εισιτήριο των φτωχών πολιτών. Οι υποθέσεις των έργων όταν ήταν σοβαρές και ονομάζονταν *τραγédies*. Οι μεγαλύτεροι τραγικοί ποιητές του 5^{ου} αιώνα, που έγραψαν αξιόλογα έργα για το θέατρο, ήταν ο **Αισχύλος**, ο **Σοφοκλής** και ο **Ευριπίδης**. Έργα με εύθυμη και κωμική υπόθεση, δηλαδή *κωμωédies* έγραψε ο **Αριστοφάνης**. Πολλά έργα τους παίζονται ακόμη και σήμερα με μεγάλη επιτυχία.

Στις τραγωédies και τις κωμωédies, πολλοί μαζί ηθοποιοί, συνήθως σε κύκλο, που ονομάζονταν χορός, τραγουδούσαν με ρυθμό διάφορα κομμάτια του θεατρικού έργου, τα χορικά αποσπάσματα..(πηγή 1,2)

Σκηνή χορού από την τραγωédia του Αισχύλου «Χοηφόρες»

Παρατηρήστε προσεκτικά το παρακάτω αγγείο(πηγή 1) και γράψτε δυο ερωτήσεις που θα θέλατε ν' απαντηθούν για το θέμα που απεικονίζει.

Πηγή 1

Λεπτομέρεια από Αττικό
ερυθρόμορφο κρατήρα, 400-395
π.Χ
Από το βιβλίο Ελληνική Τέχνη,
Μιχάλης Τιβέριος, Αρχαία
Αγγεία, Εκδοτική

Ερώτηση 1^η

Ερώτηση 2^η

Μετά μελετήστε την πηγή 2 και συγκρίνετε την με την πηγή 1.

Πηγή 2

Τσαλαπετεινός: Ανοίζτε μου... τα χόρτα, να 'βγω πια έξω.

Ευελπίδης: Βρε τι θεριό είναι τούτο; Θεέ μου! Κοίτα φτερούγες, κοίτα τρίδιπλο λοφίο.

Τσα: Που 'ναι ποιοι με ζητούν;

Πεισεταίρος: οι Θεοί του Ολύμπου θα σ' έχουν ρημάξει.

Τσα: Τα φτερά μου κοιτάτε εσείς και κοροϊδεύετε ίσως; Άνθρωπος ήμουν, ξένοι στα παλιά μου

Ευ: Μπα, δε γελούμε εσένα.

Τσα: Ποιον γελάτε;

Ευ: Το ράμφος σου είναι λίγο σαν αστείο.

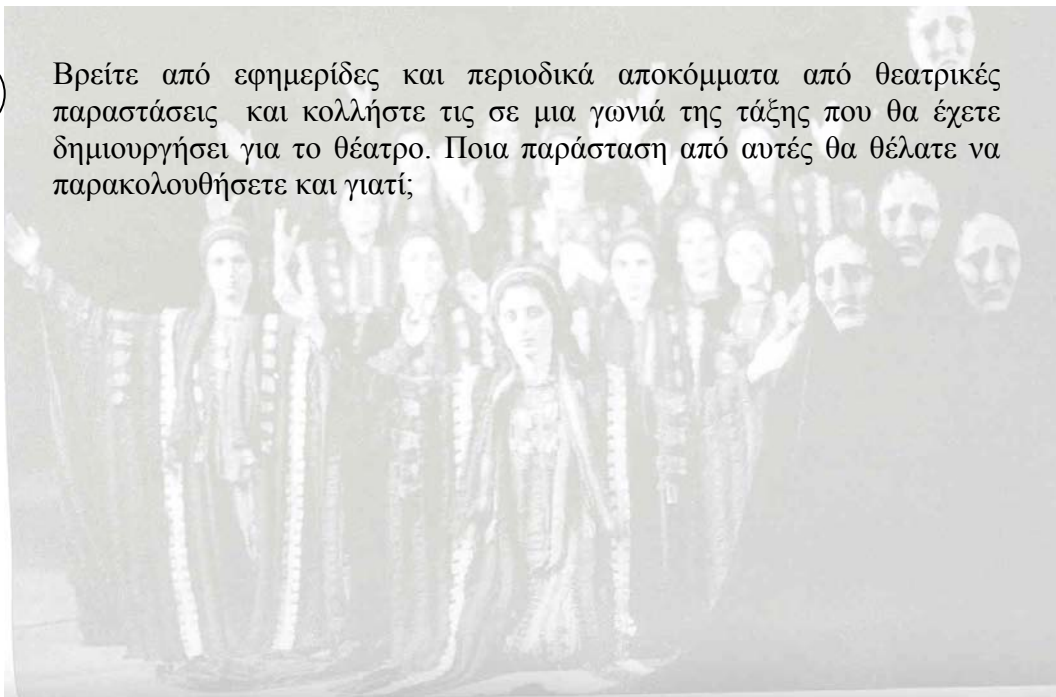
Απόσπασμα από την κωμωδία του Αριστοφάνη « Όρνιθες»

Συζητείστε τα συμπεράσματά σας για την ένδυση των ηθοποιών στο αρχαίο θέατρο.

Σχέδιο Εργασίας

Βρείτε από εφημερίδες και περιοδικά αποκόμματα από θεατρικές παραστάσεις και κολλήστε τις σε μια γωνιά της τάξης που θα έχετε δημιουργήσει για το θέατρο. Ποια παράσταση από αυτές θα θέλατε να παρακολουθήσετε και γιατί;

Τι πρέπει να θυμάμαι

Ο ΧΡΥΣΟΣ ΑΙΩΝΑΣ

- ✓ Με αρχηγό την Αθήνα, δημιουργήθηκε η Αθηναϊκή συμμαχία, που στη διάρκεια του 5^{ου} αιώνα π.Χ. μεταβάλλεται σε **αθηναϊκή ηγεμονία**.
- ✓ Στα χρόνια του Περικλή, η Αθήνα έφτασε στη μεγάλη της ακμή και εξελίχθηκε σε πολύ σημαντικό οικονομικό κέντρο. Το πολίτευμα έγινε ακόμη πιο δημοκρατικό.
- ✓ Οι κάτοικοι της Αττικής χωρίζονται σε **Αθηναίους πολίτες, μετοίκους και δούλους**.
- ✓ Οι άντρες συμμετείχαν στη δημόσια ζωή της πόλης, ενώ οι γυναίκες ασχολούνταν με τη φροντίδα του σπιτιού και την ανατροφή των παιδιών.

Η κλασική τέχνη αγγίζει την τελειότητα.

- ✓ Στην αρχιτεκτονική ξεχωρίζουν έργα, όπως: ο **Παρθενώνας, ο ναός της Αθηνάς Νίκης** (*Ικτίνος, Καλλικράτης*).
- ✓ Στη γλυπτική ξεχωρίζουν τα έργα: «ο Δισκοβόλος του Μύρωνα», «ο Δορυφόρος του Πολυκλείτου» (*Φειδίας, Πολύκλειτος, Μύρωνας*).
- ✓ Τα αγγεία είναι ερυθρόμορφα.

Στον τομέα των γραμμάτων μεγάλη άνθιση γνωρίζουν :

- ✓ η φιλοσοφία (**Σωκράτης, Πλάτωνας, Αριστοτέλης**)
- ✓ η ιστορία (**Ηρόδοτος, Θουκυδίδης**)
- ✓ το θέατρο (**Σοφοκλής, Αισχύλος, Ευριπίδης, Αριστοφάνης**)

Λεξιλόγιο βασικών όρων και εννοιών

Άμιλλα: Ο ευγενικός συναγωνισμός μεταξύ των ανθρώπων με σκοπό τη διάκριση και την πρόοδο .

Αρχαιοκαπηλία: Το παράνομο εμπόριο αρχαίων ευρημάτων και η εξαγωγή τους σ' άλλη χώρα.

Δημοκρατία: Το πολίτευμα όπου κυβερνάει ο λαός με τους αντιπροσώπους του.

Ηγεμονία: η αρχηγία, η κυριαρχία πάνω σε άλλον.

Ισότιμος: Αυτός που έχει τα ίδια προνόμια με κάποιον άλλο.

Μύστης, -ιδα: Αυτός που διδάσκεται κάποιο μυστήριο (μυημένος) και συμμετέχει ενεργά σ' αυτό.

Ολιγαρχία: Τα πολίτευμα όπου η εξουσία ασκείται από τους λίγους.

Σοφιστές: μορφωμένοι της εποχής που δίδασκαν τρόπους με τους οποίους μπορεί να παρασύρει κανείς τους άλλους με τα λόγια. Μαθητές τους ήταν κυρίως όσοι ήθελαν να γίνουν πολιτικοί και ηγέτες του δήμου.

Συμμαχία: ένωση κρατών για την διεξαγωγή κοινού αγώνα.

Συμπόσια: συγκεντρώσεις των ανδρών της αρχαίας Αθήνας σε σπίτια, όπου έτρωγαν, έπιναν και διασκέδαζαν για διάφορα θέματα.

Σύστημα: Σύνολο πραγμάτων με στενή σχέση ανάμεσά τους.

Φυλή: Τα σύνολο των ανθρώπων που έχουν κοινή καταγωγή, κοινά χαρακτηριστικά και γνωρίσματα.

Βιβλιογραφία

1. Βέτσης Κ, Ντεκάστρο Μ, «Στην αγορά των αρχαίων Αθηνών», Έκδ. Γνώση
2. Πρόγραμμα ΜΕΛΙΝΑ, «Αρχαιολογικός χώρος Μεσημβρίας Ζώνης», ΥΠΕΠΘ-ΥΠΠΟ- ΓΓΛΕ
3. Πρόγραμμα ΜΕΛΙΝΑ, «Αθήνα Αρχαία Αγορά », ΥΠΕΠΘ-ΥΠΠΟ-ΓΓΛΕ
4. Πρόγραμμα ΜΕΛΙΝΑ, «Ο κόσμος της αρχαιότητας- Αρχαία Ελληνική Ναυσιπλοΐα Μεσημβρίας Ζώνης», ΥΠΕΠΘ-ΥΠΠΟ-ΓΓΛΕ
5. Πρόγραμμα ΜΕΛΙΝΑ, «Αρχαιολογικός χώρος και Μουσείο Ελευσίνος», ΥΠΕΠΘ-ΥΠΠΟ-ΓΓΛΕ
6. Ελένη Σβορώνου «Αρχαία Αθήνα» Έκδ. Ερευνητές, 2003
7. Ντεκάστρο Μ, «Η Αθήνα σε επτά διαδρομές», Έκδ. Ακρίτας, 2002
8. Αριστοφάνη, «Ειρήνη», μτφ Βάρναλη Κ, Έκδ. Ελληνικά Γράμματα, 1998
9. Θουκυδίδη, «Περικλέους Επιτάφιος»
10. Αριστοφάνη «Όρνιθες» Ποίηση, Γ' Γυμνασίου, Ο.Ε.Δ.Β Αθήνα 2000